

ความทรงจำที่มีต่อ...มหาวิทยาลัยรังสิต

พินิจ วุฒิปันธุ์*

คำนำ หอสมุดได้ติดต่อมาขอให้เขียนเรื่อง “ความทรงจำที่มีต่อมหาวิทยาลัยรังสิต” ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในความเห็นส่วนตัวนั้น มหาวิทยาลัยรังสิตได้เริ่มก่อกำเนิดตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นวันที่ท่านอธิการบดีผู้ก่อตั้งฯ ได้กล่าวกับพวกเราว่า “พี่ป๊อดปรึกษากับคุณพ่อแล้ว ตกลงจะสร้างมหาวิทยาลัย” “คุณพ่อ” ในที่นี้คือ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นายกสภาผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต

ความทรงจำแรกที่สุด คือ ความรู้สึกที่เป็นคำถามในใจว่า “คุณพ่อ” กับ “พี่ป๊อด” จะเอาเวลาที่ไหนมาทำงานด้านมหาวิทยาลัย? เพราะภาระของทั้งสองท่านในขณะนั้นก็มีงานล้นมืออยู่แล้ว แต่เมื่อนึกให้ลึกลงไปอีกขั้นหนึ่งถึงประสบการณ์และความสามารถของท่านทั้งสองแล้ว ก็มีความรู้สึกขึ้นใหม่ว่า พวกเราโชคดีที่ท่านมอบหมายให้เป็นคณะทำงานของท่าน

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นายกสภาผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ที่พวกเราสมัยนั้นเรียกท่าน “คุณพ่อฯ” ท่านได้ผ่านงานมากมาย เป็นอัยการจังหวัด เป็นผู้ว่าราชการหลายจังหวัด เป็นผู้ตรวจราชการ เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ เป็นผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นกรรมการสำนักงานกองทุนทดแทนกรมแรงงาน เป็นกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยในระหว่างประเทศ เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานกรรมการโรงพยาบาลพญาไท

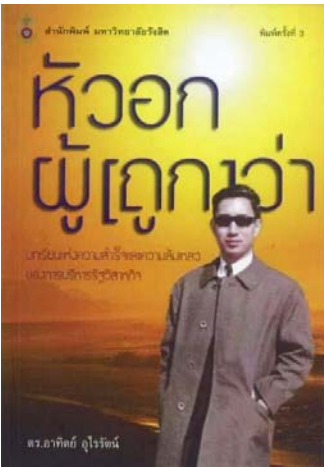

ส่วนท่านอธิการบดีผู้ก่อตั้งฯ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ซึ่งตอนนั้นพวกเราถือวิสาสะเรียกว่า “พี่ป๊อด” ก็รู้จักตัวท่านเรียนเก่ง ทำงานเก่ง บริหารงานเก่ง ท่านเคยเป็นปลัดอำเภอเมื่ออายุได้เพียง 21 ปีเท่านั้น เป็นหัวหน้ากองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นรองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้าราชการระดับ 9 เมื่ออายุเพียง 38 ปีเท่านั้น เป็นรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นผู้ก่อตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในขณะที่ดำรงตั้งมหาวิทยาลัยฯ นี้ ท่านเป็นผู้ช่วยการบริหารโรงพยาบาลพญาไท และเป็นผู้ว่าการการประปานครหลวง ซึ่งท่านได้รับคำสดุดีที่ว่าเป็นผู้ปลุกผีตายซาก (การประปานครหลวง) ให้ฟื้นขึ้นมาได้ นั้นหมายถึงการทำงานอย่างทุ่มเทชีวิตจิตใจ ที่ท่านได้อุทิศให้แก่ กปน. และปวงชนผู้ใช้น้ำประปาทั้งหลาย และต่อมาท่านก็ได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ได้รับ

* ผู้อำนวยการผู้ร่วมก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต

การยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษประชาธิปไตย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และเป็นผู้ที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวถึงตอนหนึ่ง ว่า “..ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ท่านมองไกลออกไป 100 ปีอย่างแน่นอน ท่านจึงได้ทุ่มเททุกอย่างเพื่อสนับสนุนการศึกษา มาโดยตลอดจนเป็นที่ยกย่องกันว่า ท่านเป็นนักการศึกษาผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของประเทศ...”

ช่วงเวลาในขณะนั้น ปี พ.ศ. 2526 ถึง ปี พ.ศ. 2528 เครื่องพิมพ์ดีดที่ทันสมัยคือ พิมพ์ดีด ไอ.บี.เอ็ม รุ่นหัวพิมพ์กลมๆ แบบลูกกอล์ฟ และพิมพ์ดีดโอลิมเปีย รุ่นหัวพิมพ์เป็นจาน โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบพกพา มี 2 อย่างคือ แบบแท็บเล็ตเตอร์รียนต์ กับแบบแท็บเล็ตเตอร์รียนต์แบบพับได้ ซึ่งมีราคาแพงมาก เป็นหลักแสนบาท ในสมัยนั้น ทำให้การติดต่อสื่อสารกันค่อนข้างลำบาก ไม่สะดวกรวดเร็วอย่างทุกวันนี้ คอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ก็มีประสิทธิภาพต่ำมาก พวกเราก็เขียนโครงการของมหาวิทยาลัยฯ ภายใต้สภาวะเช่นนี้

พวกเราที่ประจำอยู่ที่สำนักงานของท่าน คือ อาคารอำนวยการโรงพยาบาลพญาไท 1 ซึ่งในขณะนั้นกิจการรุ่งเรืองอย่างมาก ขยายพื้นที่ สร้างตึกเพิ่มจนไม่สามารถจะขยายได้อีก ระหว่างเริ่มเขียนโครงการขออนุญาตจัดตั้งมหาวิทยาลัยฯ ท่านอธิการฯ ต้องแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ต่างๆ ทั้งของการประสานครหลวงและของโรงพยาบาลคือ คนไข้ล้นโรงพยาบาล ทั้งไอพีดีและไอพีดี ในเมื่อคนไข้ตั้งใจมารักษา เขาฝากความหวังไว้กับโรงพยาบาล

แต่โรงพยาบาลไม่สามารถให้การรักษาเขาได้อย่างเต็มที่ เขาผิดหวังเขาเสียใจ แต่ผู้บริหารของโรงพยาบาลยิ่งเสียใจยิ่งกว่าคนไข้หลายเท่า

ส่วนวิกฤตการณ์ทางด้านการประสานครหลวงนั้น มีมากจนไม่อาจบรรยายในที่นี้ แต่ถ้าหากท่านใดสนใจใคร่จะทราบ ขอแนะนำให้ท่านอ่านหนังสือชื่อ “ห้วงอกผู้ถูกว่า” เป็นหนังสือที่รวบรวมเหตุการณ์ต่างๆ สมัยที่ท่านอธิการฯ ไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการประสานครหลวง แต่นำมาเขียนมาเล่าแบบมองในมุมสำราญอารมณ์ ซึ่งเป็นหนังสือที่โด่งดังมากในสมัยนั้น และผู้เขียนนั้นก็ใช่ว่าจะเป็นน้องคนหนึ่งในที่มติดะทำงานของท่านอธิการฯ คือ คุณอนันต์ หาญพาณิชย์พันธ์ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดีคนหนึ่งในขณะนั้น เมื่อคนไข้ล้นโรงพยาบาลพญาไท 1 โครงการสร้างโรงพยาบาลพญาไท 2 ซึ่งจำเป็นและเร่งด่วนเช่นกันก็เกิดขึ้นขึ้นมากับการเขียนโครงการของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ยุ่งยากลำบากเท่ามหาวิทยาลัย ดังนั้น โครงการโรงพยาบาลพญาไท 2 แม้ว่าจะดำริภายหลังโครงการมหาวิทยาลัย แต่ก็สำเร็จเสร็จก่อนเพราะสามารถเปิดดำเนินการได้ภายในปี พ.ศ. 2528

ก่อนเปิดดำเนินการโรงพยาบาลพญาไท 2 ได้กราบเรียนถามคุณพ่อ ประสิทธิ์ ว่า เรื่อง พนักงานที่จะไปปฏิบัติงานที่ โรงพยาบาลพญาไท 2 นี้ จะให้ลงโฆษณาอย่างไรดีหรือไม่? คุณพ่อฯ ให้ติดประกาศที่โรงพยาบาล (พญาไท 1) ปรากฏว่า มีผู้มาขอใบสมัครและส่งใบสมัครมากกว่าหมื่นคน พวกเราก็เป็นทุกข์ใจเพราะคนมากมายอย่างนี้ จะจัดสอบอย่างไร? จะออกข้อสอบอย่างไร? สถานที่สอบที่ไหน? ตรวจข้อสอบอย่างไร? จะจัดสัมภาษณ์ และ ฯลฯ อย่างไร? ก็เอาปัญหาที่เรา เห็นว่า หนักปานไหนไปกราบเรียน ท่านฯ ท่านก็อธิบายวิธีการและเหตุผลในการจัดการเรื่องนี้ เพียงไม่เกิน 15 นาที ภูเขาที่ทับอยู่ในใจเราหายไปหมดเลย เหลือแต่ความโล่งอกโล่งใจ ใครจะเอาวิธีที่คุณพ่อฯ บริหารจัดการเรื่องนี้ไปใช้ก็ได้ วิธีการของท่านฯ คือ **ขั้นที่หนึ่ง** ให้คนมาคัดเลือกใบสมัคร ถ้าเกรดการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ให้คัดออก **ขั้นที่สอง** คัดใบสมัครที่คัดเลือกไว้แล้วให้พิจารณาลายมือที่เขียนใบสมัคร ถ้าลายมือไม่ดีเขียนหนังสือไม่ชัด ก็คัดออก เมื่อคัดออกไป 2 ขั้นตอนนั้นแล้ว เหลือผู้สมัครที่จะเข้าสู่ขั้นตอนที่สามไม่มากแล้ว ซึ่งจะให้มาสอบข้อเขียน ในการสอบข้อเขียนนี้ต้องมีข้อสอบ เพราะคุณพ่อฯ จะให้แจกแต่กระดาษคำตอบ และตัวท่านเองจะบรรยายให้ผู้เข้าสอบฟังพร้อมๆ กัน เสร็จแล้วก็ให้ผู้เข้าสอบเขียนสรุปประเด็นที่เป็นสาระสำคัญที่สามารถจับใจความได้จากเรื่องที่ท่านเป็นผู้บรรยายนั้น ท่านฯ บอกว่าวิธีนี้ จะได้คนที่มีความสามารถสูง เพราะสามารถรับฟังและเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้อื่นได้ ผู้ที่ผ่านขั้นตอนที่สามแล้ว จึงขอเชิญมาสัมภาษณ์ เป็นด้านสุดท้าย ซึ่งก็คงเหลือเป็นจำนวนที่มีได้เป็นการะหนักในการสอบสัมภาษณ์แต่อย่างใด วิธีที่ท่านฯ ใช้คัดเลือกบุคลากรนี้ จะได้คนที่เรียนดี ลายมือดี มีสติปัญญาดี มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งคุณสมบัติประการสุดท้ายนี้จะได้จากการสอบสัมภาษณ์

โครงการของมหาวิทยาลัยฯ (ในสมัยนั้นทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำกับดูแลมหาวิทยาลัย และสถาบันระดับอุดมศึกษา ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ขึ้นต่อกระทรวงศึกษาธิการ) ที่ต้องเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยนั้น ต้องยอมรับว่าเขียนยากมาก ถ้าไม่มีเจตนามุ่งหมายที่แท้จริงที่จะสร้างสถาบันอุดมศึกษาแล้ว จะใช้วิธีนั่งเทียนหรือยกเมฆเขียนโครงการ โดยไม่มีความเป็นจริงรองรับนั้น ไม่มีทางทำได้ เราต้องเขียนเสนอหลักการและเหตุผลในการขอตั้งมหาวิทยาลัย รวมทั้งวัตถุประสงค์ของโครงการด้วยและข้อมูลรายละเอียดต่างๆ อาทิ ชื่อของมหาวิทยาลัย (ซึ่งต้องเป็นชื่อที่ไม่ถูกต้องห้าม) ภาษาไทยเขียนอย่างไร ภาษาอังกฤษเขียนอย่างไร ใช้อักษรย่ออย่างไร เครื่องหมายของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างไรและมีความหมายอย่างไร (ส่งรูปให้ดูด้วย) ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ที่ไหน ต้องประกอบด้วยภาพถ่ายโลนดที่ดินแปลงที่จะใช้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยด้วย

อาคารและสิ่งปลูกสร้างมีที่หลัง แต่ละอาคารมีพื้นที่เท่าใด การจัดพื้นที่ใช้สอยแต่ละอาคาร เป็นห้องเรียน ห้องสัมมนา ห้องทดลองและปฏิบัติการต่างๆ ของส่วนการจัดการเรียนการสอน และส่วนที่เป็นสายธุรการ คณาจารย์ และผู้บริหารว่า ประกอบด้วยห้องอะไรบ้าง แต่ละห้องมีพื้นที่ใช้สอยเท่าใด ซึ่งถ้ายังไม่มีการวางผังสถาปนิกออกแบบเขียนแบบให้จนเสร็จแล้ว ก็ยากที่จะเขียนรายละเอียดของห้องต่างๆ ได้ และต้องนำเสนอแบบแปลนอาคารสถานที่ต่างๆ ที่กล่าวถึงนั้นให้ทางทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาด้วย

ต่อจากนั้นก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ว่าคณะและสาขาวิชาที่จะเปิดสอนกี่คณะ กี่สาขาวิชา จะรับนักศึกษาจำนวนเท่าใด จะจัดอาจารย์ผู้สอนเป็นอัตราสัดส่วนเท่าใด ระยะเวลาการศึกษา เป็นระบบทวิภาคหรือไตรภาค หลักสูตรการศึกษา ต้องเรียนกี่หน่วยกิตประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐาน วิชาเลือก วิชาชีพ และอื่นๆ จำนวนที่หน่วยกิตของแต่ละหมวด

การวัดผลการศึกษาเป็นแบบระบบการแก้ไข (ระบบเกรดตัวอักษร) หรือระบบอื่น ตลอดจนคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับปริญญา ว่าต้องผ่านเกณฑ์การเรียนการสอนอย่างไร หลักสูตรการศึกษาแต่ละคณะแต่ละสาขาวิชา วิชาชื่อคณะ และชื่อปริญญา และอักษรย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างไร

การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะเข้าเป็นนักศึกษา วิธีการสมัครและการสอบคัดเลือก วิชาที่จะใช้ในการสอบคัดเลือก ก็ต้องจัดทำรายละเอียดต่างๆ ไว้ในเอกสารเสนอโครงการฯ ด้วย (ในยุคนสมัยนั้น) และที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ ห้องสมุดต้องนำเสนอว่าได้จัดเตรียมพื้นที่สำหรับห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ให้บริการแก่นักศึกษาอย่างเพียงพอ พร้อมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่เหมาะสม และรายชื่อหนังสือในห้องสมุด โดยต้องระบุรายนามผู้แต่งและจำนวน เล่มที่เราจะซื้อหา มาไว้ในห้องสมุดด้วย

ประเภทเครื่องมืออุปกรณ์ ทรัพย์สินการศึกษา และ
เครื่องจักรอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการต่างๆ ก็ต้องทำ
รายการเสนอไว้ด้วย และเมื่อเสนอไปแล้วเวลาคณะ
กรรมการของทบวงมหาวิทยาลัยมาตรวจสอบแล้วไม่มี
เครื่องมืออุปกรณ์อยู่จริงก็อาจจะไม่อนุญาตให้มหา
วิทยาลัยเปิดดำเนินการเรียนการสอน

ทบวงมหาวิทยาลัยฯ ใหม่มหาวิทยาลัยกำหนดระเบียบ
เครื่องแต่งกายของนักศึกษาชายและหญิง ทำให้ต้องทำ
หน้าที่ที่ไม่เคยทำคือ ออกแบบเครื่องแต่งกายด้วย แต่ก็ไม่
ยากเย็นอะไร เพราะคล้ายๆ กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ
แตกต่างกันที่เครื่องหมาย ที่เป็นเข็มติดเสื้อ เข็มติดเนคไท
กระดุมเสื้อ หัวเข็มขัด และลายปักบนเนคไท

รายการเกี่ยวกับบุคลากร คือ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ต้อง
ทำบัญชีอัตราเงินเดือนขั้นต้น อัตราการขึ้นเงินเดือน
คุณสมบัติ ขั้นต่ำของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ และที่หนักหนา
สาหัสคือให้แจ้งรายนามอาจารย์ผู้สอนไปด้วย ว่าอาจารย์
ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี หรือเป็น
ผู้เชี่ยวชาญ มีกี่คน ชื่ออะไร คุณวุฒิอะไรบ้างที่จะต้อง
เหมาะสม สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เราจะเปิดการเรียน

การสอน จึงต้องมีการติดต่อทบทวนกันอย่างจริงจัง ให้แต่ละท่านให้ความตกลงยินยอมในการนำชื่อ และรายละเอียด คุณวุฒิทางการศึกษาของแต่ละท่าน ไปเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย จึงได้เรียนไว้แต่ข้างต้นแล้วว่า ถ้าไม่มีความตั้งใจจริงที่จะสร้างมหาวิทยาลัยแล้ว คณาจารย์ท่านใดจะยินยอมให้นำชื่อของท่านไปเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย

อีกเรื่องหนึ่งที่ซับซ้อนและยุ่งยากคือ การจัดทำแผนการเงินของมหาวิทยาลัย ซึ่งให้ทำช่วงเวลา 5 ปี อันประกอบด้วย รายจ่ายลงทุน รายได้จากการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งทั้ง 3 หมวดนี้ มีรายละเอียดประกอบมากมาย และในช่วงเวลานั้นมหาวิทยาลัยทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน มีอยู่น้อยมาก รวมกันแล้วมีประมาณ 25-26 แห่งเท่านั้น จะหาตัวอย่างมาศึกษาเปรียบเทียบก็ยากและก็ไม่มีใครเปิดเผยข้อมูลของสถาบันของเขา เมื่อเวลาไปพบคณะกรรมการของทบวงฯ เขาก็ขอเหตุผลว่า ทำไมจึงเก็บเงินค่าเล่าเรียนในอัตรานี้ ซึ่งแต่ละรายวิชาค่าหน่วยกิตจะแตกต่างกัน ถ้าจะตอบให้ชัดเจนก็ต้องคิดต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชา แสดงให้คณะกรรมการเห็นว่า เนื่องจากต้นทุนเป็นเท่านี้ เราจึงจำเป็นต้องเก็บเงินค่าหน่วยกิตเท่านี้ ในเมื่อเจอคำถามลักษณะนี้จากคณะกรรมการ จึงต้องหันกลับมาดูวิชาที่มีปัญหาเรื่อง อัตราค่าหน่วยกิตที่ถูกหักท้วงมาว่า วิชานั้นๆ ได้วางวัตถุประสงค์ไว้อย่างไร มีหัวข้อที่ต้องศึกษาอะไรบ้าง ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการใช้ห้องปฏิบัติการทดลอง หรือต้องลงทุนเครื่องมืออุปกรณ์เป็นพิเศษ อันจะส่งผลให้ต้นทุนสูงกว่าวิชาพื้นฐาน จึงต้องคิดค่าหน่วยกิตในอัตราสูงกว่าวิชาพื้นฐาน

ข้อมูลและตัวเลขเกือบทั้งหมดในแผนการเงินล่วงหน้า 5 ปี จึงเป็นตัวเลขที่เกิดจากการอนุมานจากข้อมูลหลายด้าน เพื่อป้องกันความสับสน จึงต้องทำบันทึกวิธีการอนุมานของแต่ละเรื่องเอาไว้ด้วย ว่าใช้เหตุผลและอ้างอิงข้อมูลใดบ้าง ใช้วิธีการคำนวณอย่างไรบ้าง จึงได้ตัวเลขที่น่ามาประกอบการจัดทำแผนการเงินลงทุน แผนการเงิน รายรับ รายจ่าย อันเป็นการประมาณการในอนาคต

การทำแผนการเงิน เพื่อเสนอขอกู้เงินจากธนาคารต้องทำประมาณการอย่างน้อย 10 ปี เพื่อให้ธนาคารเห็นความสามารถในการชำระหนี้ตามเงื่อนไขของธนาคารได้ ในระหว่างการทำแผนการเงินเพื่อให้ธนาคารพิจารณาอยู่นั้น รายจ่ายลงทุนในส่วนต่างๆ ก็ทยอยจ่ายไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเงินลงทุนครั้งแรกมีไม่เพียงพอ เพราะเงินลงทุนครั้งแรก 50 ล้านบาท แต่โครงการมหาวิทยาลัยฯ จะใช้เงินลงทุนในช่วง 5 ปีแรกประมาณ 600 ล้านบาท เพียงเฉพาะค่าที่ดินเพียงรายการเดียวก็เกือบหมดเงินลงทุนครั้งแรกแล้ว รายจ่ายหลายรายการรอการอนุมัติจ่ายจากคุณพ่อฯ และในเช้าวันหนึ่ง ท่านเอาสมุดเงินฝากดูสภาพเก่าแก่มาทำให้และบอกว่า เป็นเงินส่วนตัวของท่าน ให้เอามาใช้ไปก่อน ยอดเงินเท่าที่มีอยู่นั้น ให้เราแบ่งหรือจัดสรรว่าควรจ่ายรายการใดก่อน รายการใดควรจ่ายทีหลัง เรียงลำดับความสำคัญ ความจำเป็นให้ดี จำได้คราวๆ ว่าบัญชีเงินฝากนั้น มีอายุมากกว่าสิบปี คล้ายกับเป็นเงินสวัสดิการพิเศษอะไรสักอย่าง ที่ทางราชการจัดให้ท่าน ซึ่งท่านไม่เคยได้นำเงินนั้นมาใช้เลยตลอดเวลาสิบกว่าปี ท่านได้เสียสละทุ่มเทให้กับมหาวิทยาลัยฯ ทั้งหมด ทั้งกำลังกาย กำลังสมอง และ

กำลังทรัพย์ จนมหาวิทยาลัยฯ เติบโตรุ่งเรืองจนถึงทุกวันนี้ แต่เชื่อหรือไม่ว่าตั้งแต่ท่านสร้างมหาวิทยาลัย จนกระทั่งถึงวันที่ท่านฯ ถึงแก่อนิจกรรม ซึ่งนับเป็นเวลานานกว่า 25 ปีตลอดมานี้ คุณพ่อฯ ไม่เคยได้รับเงินเดือนจากมหาวิทยาลัยรังสิต

เนื่องจากการดำเนินงานธุรกิจด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างไม่เป็นที่แพร่หลาย ธนาคารแทบไม่เคยปล่อยสินเชื่อทางด้านธุรกิจประเภทนี้ ซึ่งเป็นของใหม่มาก จึงใช้เวลาวิเคราะห์ค่อนข้างนาน แต่ด้วยความเชื่อมั่นในตัวท่านนายกสภาฯ และเชื่อมั่นในตัวท่านอธิการฯ ธนาคารได้อนุมัติวงเงินมาให้ 450 ล้านบาท โดยขอให้ทางเราทยอยเพิ่มทุนจากเดิม 50 ล้านบาทเพิ่มอีก 100 ล้านบาท รวมเป็นทุน 150 ล้าน เมื่อรวมกับเงินกู้ที่ธนาคารอนุมัติให้อีก 450 ล้านบาท ก็จะได้เงินลงทุนตามที่เราต้องการ คือ 600 ล้านบาท

จนมาถึงขณะนี้ในปีการศึกษาปัจจุบัน กล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยฯ ได้ขยายตัวขึ้นทุกๆ มิติ จากพื้นที่เดิมที่มีอยู่ประมาณ 150 ไร่ ก็ขยายเป็นประมาณ 300 ไร่ ประกอบด้วย อาคารและกลุ่มอาคาร จำนวน 15 แห่ง มีวิทยาเขตอีก 2 แห่ง บนถนน วิภาวดีรังสิต และถนนสาทร การลงทุนในที่ดิน อาคาร เครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษา เพื่อสร้างศักยภาพของวิทยาลัย ในส่วนที่เป็นสินทรัพย์ถาวรนี้ รวมแล้วเป็นเงินมากกว่าหกพันล้านบาท (6,160.34 ล้านบาท) การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 6 วิทยาลัย 21 คณะวิชา สาขาวิชาทั้งหมด 86 สาขาวิชา ปริญญาโท 28 หลักสูตร ปริญญาเอก 4 หลักสูตร มีอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา รวมกันมากกว่าสามหมื่นคน

การดำเนินงานในช่วง 7 ปีแรก ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2535 นั้น เราต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดมัธยัสถ์ที่สุด โดย ได้ตั้งนโยบายไว้ว่า รายจ่ายส่วนที่สำคัญที่สุดอันดับแรกที่จะต้องจัดงบประมาณให้คือ รายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนนักศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนด้านอื่นๆ ก็เป็นอันดับรองลงมาตามลำดับความสำคัญ จึงมีผลทำให้การจัดโต๊ะ เก้าอี้ และครุภัณฑ์ ประจำห้องทำงานของบุคลากร บางท่านไม่สามารถจัดได้เต็มที่ตามรูปแบบที่ท่านต้องการได้ เพราะราคาแพงมาก ถ้าจัดให้ตามความต้องการก็จะทำให้งบประมาณการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ในเรื่องนี้คุณพ่อฯ ท่านได้ปรารภให้ฟังว่า “...ถ้ามีกำไร ใช้หนี้สินหมดแล้ว จะเอาโต๊ะหมู่ทองพ่อฯ ก็ไม่ว่า...”

ภาพถ่ายในอดีตภาพหนึ่ง คือ ภาพถ่ายเสาธงชาติของมหาวิทยาลัยรังสิตฯ ที่มีธงประดับอยู่ 2 ผืน คือ ธงชาติไทยอยู่ข้างบน และมีธงสีฟ้าอยู่ด้านล่างถัดกันลงมา ซึ่งเป็นเรื่องความผิดที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ที่จำได้อย่างไม่ลืม

ตอนที่เขานำเสาธงมาส่งที่มหาวิทยาลัยฯ นั้น เสาธงแบ่งเป็นสามท่อน แต่ละท่อนยาวประมาณ 15 เมตร ซึ่งท่านอธิการฯ และท่านนายกสภาฯ ได้สั่งทำเป็นพิเศษโดยใช้เหล็ก Stainless Steel ชนิดหนาไร้สนิม วัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืนทนทานสูงสุด เสียดยที่จำไม่ได้ว่า เสาธงต้นนี้มีน้ำหนักกีดัน เมื่อมาตรวจรับและได้จับได้สัมผัสเสาธงที่วางเรียงกันอยู่นั้น ก็รู้สึกถึงความยิ่งใหญ่และความหนักแน่นมั่นคงของเสาธงต้นนี้ ซึ่งเมื่อรวมประกอบกันทั้งสามท่อนแล้ว เสาธงจะมีความสูง 39 เมตร

วันต่อมาก็เดินไปดูอีก ก็พบเห็นอารมณ์ขันในदनกันดารของชาวเราที่เอาสีขาวไปจารึกไว้ที่เสาท่อนที่ใหญ่ที่สุด มีข้อความว่า “โปรดอย่ายกเลน” สงสัยว่าคงอ่านการตุนซูปเปอร์แมนมากเกินไป

ฐานของเสาธงอยู่บนเนินดินที่ถมสูงกว่าระดับพื้นถนนประมาณ 0.9 เมตร และเพื่อความแข็งแรงของฐานเสาธงทางวิศวกรได้ใช้เสาเข็มขนาดใหญ่ ยาว 21 เมตร แบบเดียวกับที่ใช้เป็นเสาเข็มอาคารหอพัก 12 ชั้น ตกลงไปทั้ง 4 มุม เพื่อเป็นตัวยึดแทนคอนกรีตที่เป็นฐานเสาธง ดังนั้นความสูงของเสาธง ถ้าวัดจากระดับถนนแล้วก็น่าจะมีความสูงประมาณ 39.9 เมตร

ขนาดผืนธงชาติ ได้กะเนขนาดไว้คือ กว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร ซึ่งไม่มีขายในท้องตลาด ต้องให้ช่างตัดเย็บขึ้นมาใหม่ นำมาทดลองติดตั้งแล้วชักธงขึ้นยอดเสาเพื่อดูของจริง เมื่อพรรคพวกชาวเราทั้งหลายมาช่วยกันมองช่วยกันดู แล้วก็มีความเห็นว่าผืนธงขนาด 4 x 6 เมตร นั้น มีขนาดเหมาะสมดีแล้ว

นับว่าเป็นเรื่องแปลกแต่จริงคือ เมื่อมีการประดับธงชาติบนยอดเสาแล้ว พวกเรารู้สึกมีกำลังขวัญและกำลังใจเพิ่มพูนขึ้น แม้ว่าจะยากลำบากในการเชิญธงขึ้นและเชิญธงลงทุกๆ วันก็ตาม ที่ว่ายากลำบากก็เพราะตอนนั้น ยังไม่ได้ติดตั้งระบบ รอกไฟฟ้าที่เสาธง ระบบไฟฟ้าของมหาวิทยาลัยยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ และต้องใช้วิธีเดินสายไฟใต้ดินไปที่เสาธง ซึ่งกว่าจะเสร็จเรียบร้อยใช้การได้ก็กินเวลาอีกหลายเดือน จึงต้องใช้แรงคนช่วยกันเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสาสูง 39 เมตร ทุกเช้าและเชิญธงลงในตอนเย็นทุกๆ วัน

ความต้องการเชิญธงมหาวิทยาลัยฯ ของชาวเราจึงมีความคิดทำธงของมหาวิทยาลัยขนาด 4 x 6 เมตร ใช้ผ้าพื้นสีฟ้า และให้ช่างปักลวดลายเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยลงบนผืนธง แต่ธงของมหาวิทยาลัยจะมีน้ำหนักมาก เพราะช่างที่ตัดเย็บธงบอกว่า ผ้าที่เป็นสีฟ้าอันเป็นพื้นธงนั้นไม่มีเนื้อชนิดที่เป็นผ้าร่ม ซึ่งมีน้ำหนักเบา จึงต้องใช้ผ้าตัวนสีฟ้า เมื่อจบกับการปักเครื่องหมายลงไปที่ธงของมหาวิทยาลัยหนักหลายกิโลกรัม และได้นำธงมหาวิทยาลัยฯ ผูกไว้ใต้ธงชาติไทยให้เป็นความหมายว่า มหาวิทยาลัยฯ ของพวกเรารักและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นอย่างยิ่ง ความรู้สึกรักและเทิดทูนนี้ ได้เกิดขึ้นมาโดยมิได้มีผู้ใดมาบังคับ แต่เกิดจากความรู้สึกที่รับรู้การดำเนินงานต่างๆ ของท่านอธิการฯ และท่านนายกสภาฯ ว่าท่านได้ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง โดยเฉพาะท่านนายกสภาฯ เมื่องานบางชิ้นสำเร็จลงไปแล้ว ท่านจะแจ่มใสพร้อมกับยิ้มเพลง "...เราชาวไทย เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย..." การซึมซับการรับรู้จึงถูกถ่ายทอดโดยธรรมชาติไม่ต้องมีใครมาบังคับ

เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนต้องต้องคอยกำชับว่า เมื่อเชิญธงลงมาแล้วต้องหาถุงพลาสติกมาห่อหุ้มไม่ให้ธงทั้ง 2 ผืนเปียกฝน เพราะถ้าธงเปียกฝนแล้วลองคิดว่า ผ้าผืนขนาด 4 x 6 เมตร จำนวน 2 ผืน เมื่อเปียกน้ำแล้วจะมีน้ำหนักเท่าใด จะเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสาที่มีความสูง 39 เมตรได้หรือไม่ และมีข้อสังเกตว่าในฤดูฝนนี้ผืนธงจะชำรุดเร็วกว่าปกติ เพราะเมื่อผืนธงเปียกฝนแล้ว มีพายุลมแรงด้วย การสะบัดตัวของผืนธงที่เปียกน้ำ ซึ่งมีน้ำหนักมากก็จะรุนแรงตามไปด้วย ทำให้ผืนธงชำรุดฉีกขาดเป็นผ้อยๆ เริ่มจากด้านปลายสุดของผืนธงและลุกลามเข้าไปเรื่อยๆ

ในช่วงเวลานั้น (พ.ศ. 2527 - พ.ศ. 2529) ตึกกรมบ้านช่องยังไม่ค่อยมี เพราะถนนด้านหน้าทางเข้าที่เชื่อมต่อกับถนนพหลโยธินก็ยังไม่ มี ทางมหาวิทยาลัยฯ ต้องทำเรื่องขออนุญาตจากกรมธนารักษ์ ขอใช้ที่ดินตัดถนนกว้าง 21 เมตร จากถนนพหลโยธินเข้าสู่มหาวิทยาลัยฯ รวมทั้งต้องขออนุญาตทำสะพานข้ามทางรถไฟ และขอให้การรถไฟแห่งประเทศไทยสร้างสถานีรถไฟหลักทดด้วย เพราะแต่เดิมไม่มีถนน ไม่มีสะพาน ไม่สถานีรถไฟหลักทด เพราะที่นั่นคือทุ่งนาร้าง ที่มีป่าละเมาะงอกงามอยู่เป็นหย่อมๆ ไม่มีตึกกรมบดบัง สายตาตึงเช่นทุกวันนี้ ดังนั้นจึงสามารถมองเห็นธงชาติ และธงของมหาวิทยาลัยฯ ได้แต่ไกล เวลานั้นกรมabanถนนพหลโยธินบางช่วงยังสามารถมองเห็นธงได้สบายๆ

พวกเราได้อัญเชิญธงชาติพร้อมกับธงของมหาวิทยาลัยฯ ขึ้นสู่ยอดเสาได้สักระยะหนึ่ง จำไม่ได้ว่าเป็นเวลากี่เดือน แต่ก็นานพอเพราะจำได้ว่า ธงที่อัญเชิญขึ้นไปนั้นเป็นผืนธงชุดที่สามแล้ว เนื่องจากธงสองชุดแรกได้ชำรุดเสียหายไปตามกาลเวลาและสภาพดินฟ้าอากาศ อยู่มาวันหนึ่งพวกเราก็มารู้กันว่า ทางตำรวจเขาบอกให้เอาธงของมหาวิทยาลัยฯ ออกเสีย พวกเราได้ฟังก็รู้สึกว่ามันขัดแย้งกับความรู้สึกที่ว่า เราเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันมีธงชาติเป็นสัญลักษณ์ และเราก็รักและเชิญธงมหาวิทยาลัยฯ ของเรา โดยใช้ธงตรามหาวิทยาลัยฯ ติดตั้งอยู่เบื้องล่างใต้ธงชาติ ไม่ได้ติดตั้งอยู่เหนือธงชาติ แต่ประการใด ก็บอกกับพวกเราให้ไปบอก ไปอธิบายให้ทางตำรวจท่านทราบเจตนาของเราด้วย หลังจากนั้นผ่านไปสัก 2 สัปดาห์ พรรคพวกก็มาส่งข่าวใหม่ด้วยวาจา (โชคดีที่เขาให้ความกรุณา ไม่ออกเป็นหนังสือมาให้) ว่าได้ไปอธิบายถึงเจตนาอันดีของเราแล้ว แต่ทางตำรวจบอกว่า มีระเบียบเกี่ยวกับการประดับธงชาติ ห้ามมิให้นำธงอื่นๆ ไปติดตั้งอยู่บนเสาต้นเดียวกับธงชาติ ถ้าจะติดธงของมหาวิทยาลัยฯ ต้องติดเสาธงคนละต้น ซึ่งรายละเอียดระเบียบข้อบังคับนี้ พวกเราไม่มีใครรู้กันเลยสักคน เมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงแล้ว เราก็อัญเชิญเฉพาะธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาเพียงธงเดียวตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงทุกวันนี้ แต่ในใจคิดว่า

ถ้าโอกาสอำนวยและสามารถทำได้ จะขอเสนอให้ท่านอธิการฯ พิจารณาสถาบันเสาธงแบบตึกสหประชาชาติ (ยูเอ็น) คือมีหลายๆ เสาไว้ที่หน้าตึกอำนวยการ (ขณะนั้นยังไม่มีตึกนี้) เพื่อใช้ประดับธงชาติ ธงมหาวิทยาลัยฯ หรือธงของประเทศอื่นหรือองค์กรอื่น อันเป็นการให้เกียรติแก่เขาเพื่อเวลาเขามาเยี่ยมมหาวิทยาลัยฯ ของเรา

สิ่งก่อสร้างอีกสิ่งหนึ่ง ที่ก่อสร้างในระยะแรก คือ แท่นปรางค์มดสี่เหลี่ยมคางหมู เพื่อเป็นที่ประดิษฐานเครื่องหมายและชื่อของมหาวิทยาลัยรังสิต ท่านนายกสภาฯ ประมวลว่า ถ้าปูพื้นด้วยหินแกรนิตสีแดงเข้มก็จะสวยงาม เมื่อเชิคราคาหินแกรนิตดูแล้วเห็นว่ามีราคาค่อนข้างสูงมาก ท่านฯ ดูราคาแล้วบอกว่าให้กรุด้วยกระเบื้องสีแดงไปก่อน เก็บเงินไว้สร้างห้องเรียนดีกว่า ส่วนตัวอักษรภาษาไทยแบบที่จะนำมาใช้นั้นทราบว่า ท่านอธิการฯ และท่านนายกสภาฯ ไปเห็นแบบที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นชื่อร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมื่อมีการเขียนแบบชื่อของมหาวิทยาลัยขนาดเท่าของจริง หลังจากที่ท่านอธิการฯ ได้พิจารณาแล้ว ท่านนายกสภาฯ ได้ให้ช่างแกะสลักไม้มารับแบบไปดำเนินการแกะสลักตัวอักษรโดยใช้ไม้สักทอง ท่านได้ปรากฏเป็นเชิงเตือนให้ช่างแกะสลักไม้ระลึกถึงความสำคัญของงานชิ้นนี้ ซึ่งพอจับใจความได้ว่า “...เราเป็นสถาบันการศึกษา ต้องทำตัวเป็นตัวอย่าง ต้องใช้ตัวหนังสือตามแบบอย่างที่ถูกต้อง ชื่อของ (มหา) วิทยาลัยรังสิตจะเป็นแบบอย่างให้คนรุ่นหลัง ตัวหนังสือที่มีหัวต้องมีหัว อย่าให้หัวบอดหัวหาย...” ขนาดท่านเตือนไปก่อนลงมือทำแล้ว ตอนเอาของมาส่ง ท่านก็เอามาตรวจดูทุกๆ ตัวอักษร และช่างไม้คนนั้นก็โดนดุจนได้ เนื่องจากตัว “ม” หัวบอด ต้องนำไปแก้ไขใหม่

ย้อนไปตอนที่นึกภาพว่า แท่นปรางค์มดป้ายชื่อนี้กรุด้วยแผ่นหินแกรนิตสีแดงขนาดใหญ่ ซึ่งมีชื่อและเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยอยู่ด้านหน้าแล้ว เราก็คิดถึงพื้นที่ด้านหลังว่าน่าจะจารึก วัน เดือน ปี ที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยฯ และนามของผู้ก่อตั้งทั้งสองท่าน คือท่านนายกสภาฯ และท่านอธิการบดีฯ แต่เมื่อท่านฯ ได้ตัดสินใจกรุด้วยกระเบื้อง ความคิดอันนั้นจึงต้องเป็นอันพับไปก่อน แต่ก็อาจจะมิวันนั้นในอดีตมาปรากฏในอนาคตข้างหน้าก็อาจเป็นได้ และเรายังมีความหวังเช่นนั้น องค์ประกอบในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล 3 อย่างคือ ตำแหน่ง อำนาจ และหน้าที่ที่ทุกๆ คนพึงมีเพื่อการทำงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ แต่ผู้เขียนในระหว่างที่ทำงานอยู่นั้นมีองค์ประกอบเพียงสองอย่างเท่านั้น คือ ตำแหน่งและหน้าที่ แต่ไม่มีอำนาจ กล่าวคือ ท่านอธิการบดีฯ ท่านเป็นผู้ให้ตำแหน่ง โดยเมื่อท่านฯ เดินทางตามหน่วยงานต่างๆ แล้ว ท่านฯ ก็แวะมาและสั่งด้วยวาจาว่า “...นิจ นิจเป็นผู้อำนวยการสำนักอธิการ นะ...” ผู้เขียน ก็เลยมีตำแหน่งนับแต่บัดนั้น ด้วยเหตุที่ได้รับแต่งตั้งเป็นบุคลากรคนแรกของ (มหา) วิทยาลัยฯ จึงได้รับหมายเลขบุคลากรเป็นเลขที่ 001 และเมื่อย้ายที่ทำงานจากตึกอำนวยการของโรงพยาบาลพญาไท 1 มาประจำที่ (มหา) วิทยาลัยรังสิต การเดินทางและการติดต่อสื่อสารกัน ค่อนข้างลำบาก ท่านนายกสภาฯ ก็เรียกให้ไปหาท่านฯ แล้วท่านฯ ก็มอบหน้าที่ให้โดยกล่าวว่า “...เมื่อคุณนิจไปอยู่ที่นั่น ถ้าเห็นอะไรไม่ดีไม่ถูกต้อง ชื่นหาไปก็มีแต่เสีย ก็ให้ห้ามปราม ให้เขาหยุดทำ ถ้าเขาไม่เชื่อให้บอกว่า ‘พอๆ เป็นคนสั่งมา’ เสร็จแล้วให้รับมาบอก พอๆ ว่าสั่งอะไรไปบ้าง...”

เมื่อนำไปตรึงตรองดูแล้วก็ยังทำให้มองเห็นความชาญฉลาดและการวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาล่วงหน้าของท่านฯ และท่านฯ ต้องการป้องกันมิให้ตัวผู้เขียนเข้าไปขัดแย้งกับคุณกรณีทั้งหลายโดยตรง ท่านฯ จึงใช้ตัวท่านเองมาคุ้มกันเอาไว้ พร้อมกันนั้นยังสามารถยับยั้งเรื่องราวอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ โดยที่ตัวท่านฯ เอง ยังบริหารงานอยู่อีกแห่งหนึ่งได้ และเมื่อย้อนคิดทบทวนเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมามากมายในหลายสิบปีมานี้ ก็เลยมีความสงสัยเกิดขึ้นในใจว่า ที่พวกเราทั้งหลายคิดว่าตนเองเป็นผู้ทำงานโน้นงานนี้ตลอดมานั้น แท้จริงแล้วเป็นตัวเราเป็นผู้ทำด้วยตนเองจริงหรือไม่? หรือผู้ที่ทำงานที่แท้จริงคือ ท่านผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิตทั้งสองท่าน โดยที่มีพวกเราทั้งหลายเป็นเครื่องมือในการส่งผ่านงานบางส่วนของท่านฯ เท่านั้นเอง

